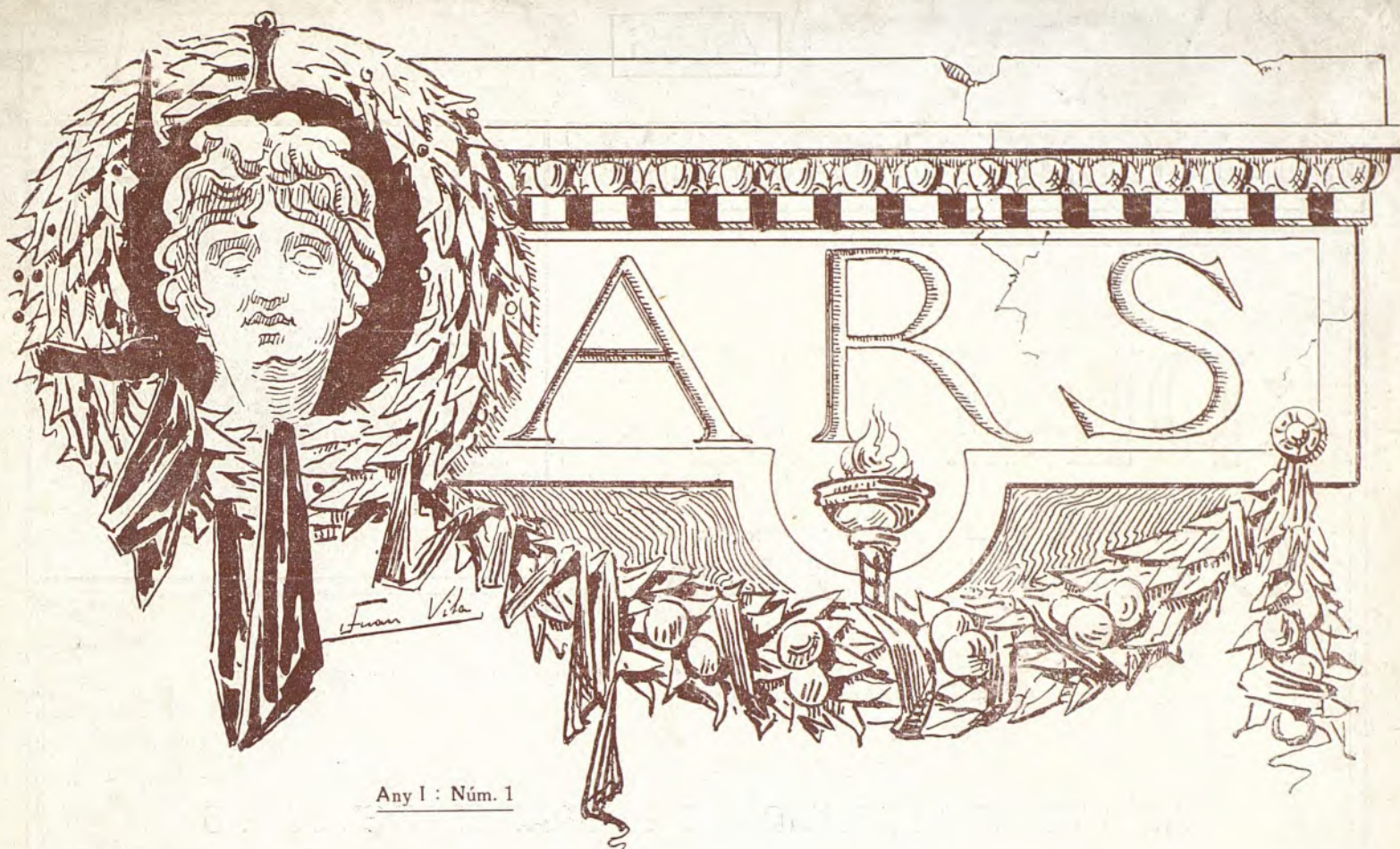

Any I : Núm. 1

Revista Quinzenal de Literatura i Arts

REDACCIÓ: — DIRECTOR, Francisco de P. Bedós; REDACTOR EN CAP, Joan Arús Colomer;
 REDACTORS: Agnès Armengol de Badia, Manel Ribot i Serra, Domingo Saló, P. Martí i
 Peydro, Francesc Armengol Durán, Joan Montllor i Pujalt, Joan Vila, Pau Grierà i Cruz,
 Joan Trías Fàbregas, Miquel Durán Tortajada, Miquel Poal Aregall, Joaquim Folguera.
 COL·LABORADORS ARTÍSTICS: —Joan Vila, J. Vancells, Joan Vilatobà, Domingo Soler,
 Albert Rifà, A. Vila Arrufat, R. Marcet, A. Llàcer.

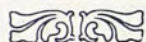

SUMARI: «Presentació», per La Redacció; «Miniatures», per P. Martí i Peydro; «Cançó
 de breçol», per Angel Guimerà; «Les aurenets», per Manel Ribot i Serra; «La ermita
 cremada», per Francisco de P. Bedós; «Gloses Femenines», per Miquel Poal Aregall;
 «Del teu riurer» i «De les teves mans», per Joan Arús Colomer; «Arqueologia», per Joan
 Vila; «De les excavacions en el terme de Sant Julià d'Altura»; «Josep Clarà», per Joa-
 quim Folguera; «La Exposició Vila a Barcelona». —GRAVATS: «El Ritme» i «Crepuscle»,
 de Josep Clarà; «La ermita cremada», quadre al oli de J. Vancells; «Monestir» i «Serra de
 Cardó», clixés de Francisco de P. Bedós; «Un pervindre negre», caricatura de K. Hito;
 «Excavacions a la Serra de la Salut», clixé de Joan Vilatobà; «Vigília de Festa Major»
 i «Hora de descans», quadres al oli de Joan Vila

ARS

PIANOS:

ORTIZ i CUSSÓ

AMB TOCADOR AUTOMÀTIC :: GRAN MODEL núm. 6

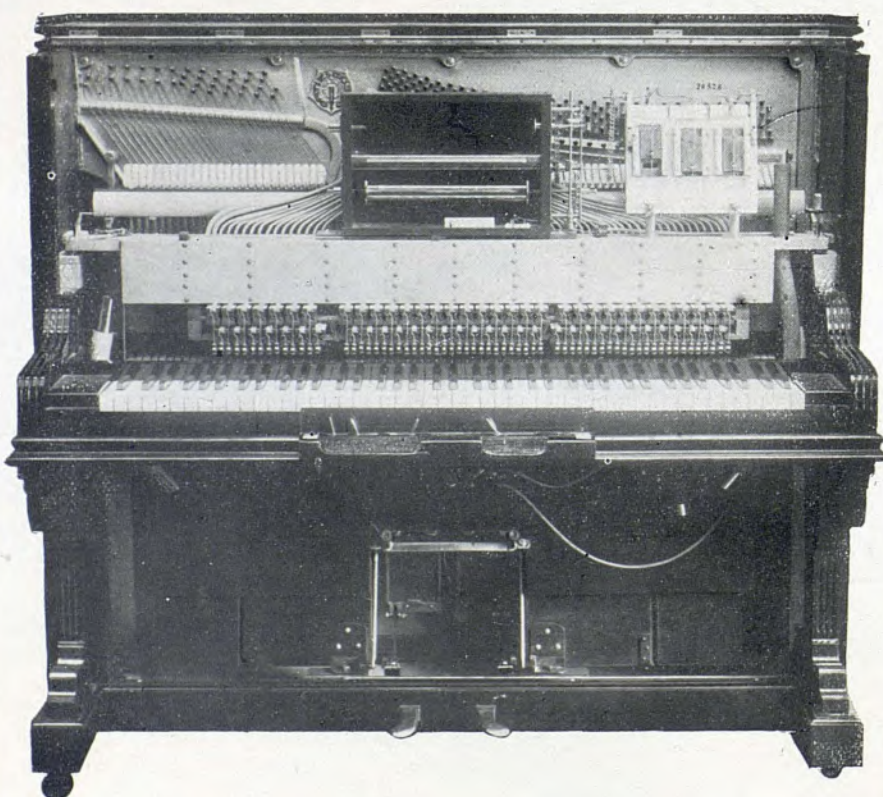
ES RECOMANEN PER SA LLEUGERESA
I CLARETAT DE VEUS

VENDA DE TOTA CLASSE DE PIANOS
AL COMPTAT I A PLAÇOS

□ □ □

Reparacions, canvis i afinacions

Facilitats en el pago

DEMANIN-SE PREUS
I CONDICIONS
A LA

Casa COMAS

: RAMBLA, 81 :
SABADELL

ARS

REVISTA QUINZENAL DE LITERATURA I ARTS
:: REDACCIÓ: RAMBLA, 41 ::
ADMINISTRACIÓ: CASA COMAS : RAMBLA, 81

ESPANYA..... 8 PESSETES L'ANY
SUBSCRIPCIÓ: ESTRANGER 10 FRANCS L'ANY
NÚMERO SOLT.... 0'30 PESSETES

ANY I □□

SABADELL, 1 JULIOL 1914

□□ NÚM. 1

PRESENTACIÓ

PLOQUES vegades s'es portada a cap una idea amb la fe i l'entusiasme de que estàn animats els iniciadors d'aquesta publicació. Avui posem per primeravolta nostre esperit demunt d'aquestes fulles, tímides encare com un adolescent, i sentim una joia immensa per l'obra que anem a acomplir; no una obra trascendental, que no es aquest el nostre preteniment, sinó una modesta cooperació al gran esforç cultural de Catalunya.

La nostra terra passa per un període reconstructiu. Una lloable correntia tendeix a refer, jorn per jorn, la nostra personalitat desdibuixada per unes centuries de somnolencia. I, com en la difícil formació de la substancia d'un poble tots els aspectes de la seva vida han de contribuir-hi, venim nosaltres a posar al servei de nostre Renaixement la nostra part humil. Una de les coses que donen un relléu més intensament autócton a la personalitat d'un poble es el seu art i la seva literatura. Algú ha dit que feren més per la unitat ital·liana les estrofes del Dant que les armes piamonteses i garibaldines. I es ver. Car en l'art i en la literatura de tota nació hi transpua, després de tota materia, l'esperit únic dels seus components.

A fer palesa devant de tot hom la nostra part d'esperit anem, doncs, els redactors d'aquesta revista. En nosaltres hi haurà l'entranya d'un troç de terra catalana que recorda lo que fou, diu lo que es i somnia dolçament en el seu pervindre. En la reproducció dels nostres monuments centenaris s'hi trovaràn documents per a la historia d'un art que'ns fou gloria. En les

obres dels artistes actuals s'hi sentirà bategant la emoció de la vida i de la natura. I en el nostre neguit esperitual, que farà de ARS una revista essencialment jove, s'hi endevinarà la fretura que sentim de que arriuin a plena maturitat les nostres coses

esperituals. Per-çó vindran amb nosaltres aquells companys del restant de Catalunya que ja han assolit quelcom en la llur vida de perfecció. Per-çó fins vertirem a nostre llengua tot quant pugui ser-nos orientació i esperitual profit.

No cal dir que esperem que el llegidor sabrà comprendre la nostra acció desinteressada i serà benvolent amb els defectes que la facin feble o imperfecta. En el prospecte anunciador de ARS ja exposàrem els motius que'ns induïen a la seva creació, i ja comprendrà el llegidor que sols ells i una voluntat abnegada justificaran nostre treball. No som ni professionals ni tenim la pràctica d'aquells que han envellit en les tasques culturals. Però el llegidor, a qui suposem identificat amb la nostra acció i mirem com a receptor de nostra veu, ens llegirà amb ulls d'amic, amables i indulgents.

I ara ens plau salutar corralment a la premsa que ha tingut ja, al sol anunci de la nostra aparició, belles paraules de encoratjament que'ns

han estimulat més en la labor que anem a començar. Vagi la salutació, especialment, a les publicacions d'indole artística i literaria i que sigui el mateix noble fi el que'ns ilumini en la respectiva actuació.

LA REDACCIÓ

Josep Clarà — «El Ritme»

(BRONZO)

MUSEU DE BARCELONA

MINIATURES

ELS CAMINS

Poc conec res més hardit que'ls camins.....
 Tortuosos o dreturats, planers o bé encinglerats, els camins arrenquen de poblat i s'allunyen dolçament per a esfumarse en la llunyania.

Però no és pas per a finir-hi, no; que enllà d'enllà altres camins els hi surten alencontre i amb ells s'ajunten i s'entrecreuen per a, en laberintica confusió, estendre's tots ells com una xarxa infinita demunt la terra, que hi resta empresonada com dins una immensa terenyina.

Poc conec res més hardit que'ls camins.....

Ells s'ofereixen com una temptació davant dels nostres ulls oberts a tot afany: i, tan rectes i planers com se mostren a voltes, poden devenir enigma tormentós per a l'home qui, cándiamment, an ells se confii. Car aquell qui, malhauradament, no hagi sabut defugir la seva seducció, com juheu caminant eternament a la aventura, maimés la seva sed d'espai veurà associada.

Poc conec res més hardit que'ls camins.....

Ells, rebels a les partions i a les fronteres, són l'estímul més viu per a acreïxer la fraternitat humana.

Es per mig dels camins, - braços amorosos que d'uns pobles a altres pobles generosament s'estenen, - que les races de la terra viuen en una llarga, perennal abraçada!...

II

LES MASIES

Disperses ençà i enllà, ja sia arrapades al caire d'un cingle o bé benignament ajocades demunt les valls llargues i

ondulantes, eternament gemades, esteses com ròssec esmeragdí en les vessants de las alteroses muntanyes, les humils masies, les nostres solitaries masies, rugoses com l'avior que hostatgen i grises com el terror que les circonda, suporten els embats dels temps amb adorable resignació.

No hi ha pas vianant qui, al contemplar-les, se cap-fiqui un sol instant en cercarles-hi'l remot origen. Més aviat que com producte de la mà del home, les pren l'indiferent passant com fruit expontani de la mare terra. Són un turó, una roca, un arbre més.....

I les velles masies, - arquees disseminades on se conserva encara'l tresor de la llegenda i el culte de la virtut, - permaneixen incommovibles i miren, pèls ulls diminuts i foscos dels seus finestrals, el pas lent dels segles.

I, recatades i senzilles, perdudes en l'amplitut dels prats o entre'ls bosquíus muntanyencs, semblen no respondrer a altra finalitat que al just acompliment d'una insignificant missió decorativa; i s'hi resignen tan de bon grat, que adhuc arriben a donar la sensació de que, temeroses de discordar dins la suau harmonia total del paisatge, se sotmeten completament an ell i amb ell se fonen, oferint-li, per a sumar a la gamma infinita de coloracions que incessantment renoven la faç de la terra, dos matços ben discrets: la grisor dels seus murs colrats i l'or pàlil del líquen de ses teulades.

I és aixís encara per elles, per les decrepites masies, senectament aclofades, que'l bell espectacle del paisatge cobra una nota plàcida de vida humana i se n'entra més dolçament pels ulls meravellats.....

P. MARTÍ I PEYDRO.

Sabadell, Maig de 1914.

□ □ □

CANÇÓ DE BREÇOL

La Marieta xica
 al balcó s'està.
 Li tiren tres roses
 sense esparpellà.

Ja mira i remira,
 ja torna a mirà:
 ja ha vist una escala
 i amunt se n'hi va.

Ja troba tres àngels
 en sent al replà.
 Més amunt, Sant Pere
 la pren per la mà.

Entrant a la Gloria,
 quin saltà i ballà!
 Els àngels i arcàngels
 la fan berenà.

I fins el Déu Pare
 del trono baixà
 i un pitet li posa,
 sino's facarà.

Mes, ai, la Marieta
 quin peterrell fa,
 que vol tornà a casa
 i arrenca a plorà!

La Verge, qu'es bona,
 d'ella s'apiadà;
 li renta la cara
 i al món la baixà.

La Marieta xica
 al bressol s'està.
 La Mare la breça,
 son Pare cantà.

LES AURENETES

Tot un vol d'aurenetes ha arribat
 a fer niu com cad'any sota'l teulat;
 sa cantadiça alegre i falaguera
 es l'himne qu'anuncia el teu esclat,
 ¡oh dolça Primavera!

Tot canta a mon entorn, tot canta i riu;
 ¡Còm li plau a mon cor el cant festiu
 quan, dessota'l teulat de la masia,
 retroben alegroies el vell niu
 per la novella cria!

La broça i el plomall tornassolat
 que fou son niu d'amor l'estiu passat
 ja espera a la parella enamorada;
 amb afany amorós jo l'he servat
 dels frets de l'ivernada.

Quan volatejen al entorn del niu,
 entre les notes de són cant festiu
 hi trenen una dolça melodia
 que'l cor assaboreja amb alegria;
 es un dolç cant de gratitut que diu:
 - BENHAJEN ELS QUI SERVEN NOSTRE NIU!

MANEL RIBOT I SERRA.

Maig de 1914 Angel Guimerà

CUADRE AL OLI DE J. VANCELLS

LA ERMITA CREMADA

LLEGENDA DE CARDÓ

DEIXANT de banda les excursions l'objecte de les quals es l'investigació (que allavors se fa ciència, i per lo tant es un treball), hi ha dues menes d'excursions en les quals l'únic guia es el sentiment: les unes són les que desperten la idealitat amb la visió i són font d'entusiasme, i aquestes no's poden fer sens companyia; les altres són les que evoquen el passat, les que concentren l'esperit, les que punyeixen l'ànima, i aquestes s'han de fer indefectiblement a soles. Quan s'admira la naturalesa en tot son virginal esplendor; quan la mà de l'home, quan el pensament humà no ha rectificat ni una corva ni ha bastit un mur; quan tot es goig i harmonia per a'ls sentits, brolla de nosaltres, com abundosa dèu, l'alegria sana, l'alegria estrident, que necessita trobar eco en el cor d'altres companys. I es perquè nosaltres, davant dels espectacles de natura, deixem tota la crosta que envolcalla la nostra ànima, se fon tota artificialitat, i el nostre esser, purificat de bell nou de tots els falsejaments, se torna infant; i l'infant, que no viu més que del present i no ha rebut de la realitat brutal les escomeses que li ferien trontollar les ilusions; que es bo per carencia, per desconeixement del mal; tot ell espontaneïtat, tot ell altruïsm, tot ell optimisme, riu, riu overtament, sorollosament, com un cant de suprema joia. I allavors, aquelles onades vivificadores, que li entren al cor per les finestres dels ulls, vol que tot-hom les senti; i aquelles vibracions que de la terra naixen, i que són sentit auditiu reb com sons d'una arpa angèlica, vol que tot-hom les percebi, i busca afanyosament

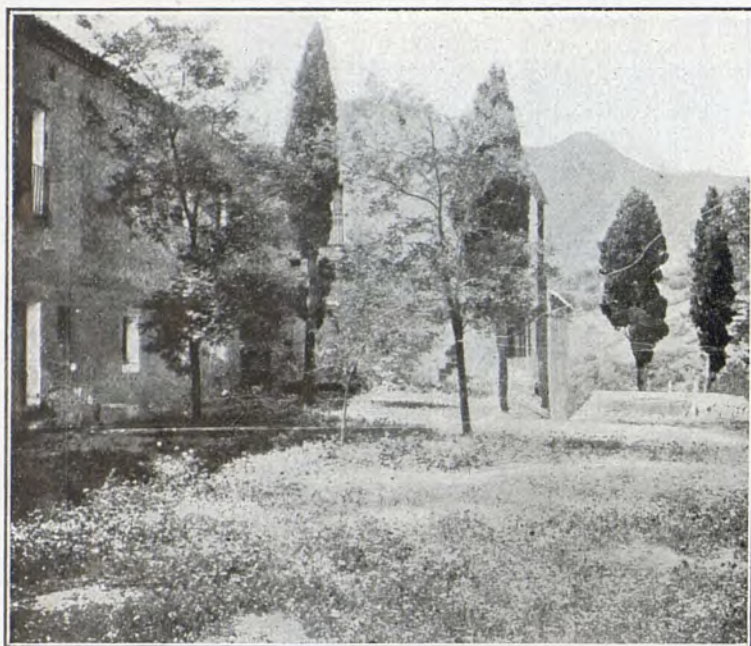
l'esguard amic per a encomanar-li són foc si encar no brilla, i esclata sa paraula impetuosament per a deixondir els cors si encar no estàn deserts.

Però quan busquem en les ruïnes d'un monument, en la pau d'un cementiri o en la grandiositat d'un temple la petja d'una llunyana vida o el balsem d'un poder divinal, se desperta en nosaltres un sentiment de tendresa, un desig imperatiu de soletat: llavors la nostra ànima's despulla de tot contacte, esborra'ls sentits per a que no li portin la consciència de la realitat present, i vola per l'espai infinit vers les llunyanies del no ser, on les imatges se fan visibles per a'ls cors que saben bellament aïllar-se i que han conquerit el misteriós poder d'evocació.

En aqueix estat me trobava jo, una nit d'estiu, assegut a la terrassa del balneari de Cardó, sentint les notes diamantines del piano, que voleiaven per l'espai com flors alades; sentint, sense escoltar-les, les animades converses dels qui cercaven fora'l recinte la flaire bosquetana que l'oreig ens duia. Inconscientment vaig baixar les escales, vaig trovar-me entre'ls xiprers de l'antic passeig dels monjos, i, ja en ple ensomni, vaig dirigir-me lentament al collet de Sant Bernat, que allà dalt, arràn del cel, s'entreveia banyat per la celistia.

L'obscuritat, en el fonal dels àlbers, era densa; i la meua petja, per l'inconegut camí, me portava dreturera al coll, com si la guiés una força misteriosa.

Vaig arribar-hi al punt de la mitja nit, quan tot reposa en

la gran pau; quan les estrelles, somnioses, vetllen el són de la terra i el vent s'ha ajocat a la boscuria; quan l'isart, detenint sa frenètica carrera, s'ha arraulit a la bauma i ha clos son ull inquiet.

Així, enervant com aquesta, devia esser la nit i l'hora en que l'hermità de Sant Onofre llança a l'aire encalmat el tany argentí de la campana de son diminut cloquer. Fermant els ulls, ma pensa retrogradà en el temps i'm paregué oir el crit d'alerta que donaven d'una a una les ermites en senyal de germanor esperitual. Els campanarets aixecaven llurs veus metàl·liques, amb les quals lloaven a Déu, formant chor amb els resos dels ermites.

Dotze campanars floriren successivament: el tretzè no florí. Deixà passar silenciós el doll d'armonia, que traspasà la cresta del collet, sens llançar-se a la riuada, que anà a estrellar-se en el maciç del coll d'Odres, o's perdé en els plans de la ribera.

Una esgarripança esborronà'l cos d'aquells sants varons, que sentiren un buit en el cor al fallir la darrera de les veus. Un silenci maciç planà sobre'ls fondals en espera del segon rés.

La veu de Sant Onofre clamà altre cop; altre cop rodolaren per l'espai, com perles irisades, els trilleigs de dotze ermites; altre cop el cloquer de Sant Bernat, eri i mut com una esfínx, deixà passar, incommovible, la garba de notes cristallines que melancòlicament se deslligà en el lluny i anà a enfonsar-se en la negror.

Per terça vegada les campanes vibraren tenuament, com un sospir, sens trobar eco en el tretzè cor, que davant meu s'alçava com una au fatídica.

La visió's precisà. Mos ulls clarividents, mirant endins, me feien reviure aquell instant, i veia (la veia!) pujar la processó de monjos murmurant una oració pausada, la creu davant, amb el Crist de dolç mirar a través dels parpres, de braços extesos com amparant el món sencer, d'ampla ferida en el pit divinalment heroic, per on escampava abundosa la sang de redempció.

I el murmuri s'apropava: ja's veien les folgades vesti-

mentes de les abelles d'aquell rusc; els flams dels ciris esbargien les tenebres que envolcallaven la silenciosa ermita; el pastor d'aquell remat empenyia solemniament la porta de la cleda; ja avançava concirós, com pressentint la mort de un ser volgut; ja's redreçava, altiu i justicier, enfront de l'ovella esgarriada, que, en braços de l'amor, s'havia oblidat de Déu!

Un clam d'horror eixí bronzint de les goles d'aquells homes de cor angelical; un espaume enarcà'ls braços vers al cel, com amparant la volta.

Sacrilegi!

La veu se perdé; els cors batien, amb l'empenta de l'afront, com volent esberlar els pits, i ombres silencioses anaven i venien de l'ermita al bosc, del bosc a l'ermita dels dampnats.

Mos ulls furgaven en la negror, i veien una massa, a cada punt més densa, que envoltava les parets: semblava que'l bosc, esqueixant-se en rames, s'hi arrapava com una eura.

Brillà en l'obscura nit una guspira, que caigué sobre'l brancam; llengotejà una flama; i, en un instant, una serp de foc s'enroscà a l'esquifida nau de l'ermita de Sant Bernat.

.....

Quan a punta d'aurora la llum vingué a trencar l'encantament, jo encara sentia en mes orelles els crits d'angoixa dels pecadors d'amor, i mon esguard cercava, en aquell clasp sense herba, on ni'ls aucells fan niu, les cendres de la que fou ermita i que'l torb esventà.

El retorn fou trist: el record punyent de la tragedia havia laçat mon cos, i lentament desgranava'l camí... aquell camí per on devia retornar el Crist del dolç mirar a través dels parpres, dels braços extesos com amparant el món sencer, de l'ampla ferida en el pit divinalment heroic, per on escampava, pròdiga, com abundosa deïu, la sang de redempció.

FRANCISCO DE P. BEDÓS.

GLOSES FEMENINES ⁽¹⁾

XXXII.

DE LA AMABILITAT

“LA MERCÉ QUE NO US SIA FETA DEMANANT-LA AMABLEMENT NO LA ALCANÇAREU D'ALTRA MANERA.”

Ço ho digué Sardou; i encara que ho digué Sardou hi ha que convenir en que es una veritat com poques.

La amabilitat, ço que es, segons Boussuet, una espasa que va al cor i, segons Göethe, un abim que detura una negativa. es, per a el glosador, una alta qualitat de la Elegant.

I el glosador està plenament consensuat de que una Elegant ha forçosament de ser amable.

La Elegant sab posar en el to de sa veu, quan demana una cosa, una dolcesa que obliga.

La Elegant sab fer de manera que, quan reptat an algú, el que es reptat no es molesti i s'esmeni més que no pas si el reptat es fet amb brusquetat.

A propòsit d'açò, conta la Duquesa d'Alby en les seves memories un cas que transcriurem.

La Duquesa d'Albi tenia una nevoda que vivia sots el seu ampar. I aquesta nevoda de la Duquesa es deia Sara. I veus-aquí que Sara s'enamorà del cavaller Arnold, que era arrogant de figura i de gest i tenia moltes hisendes. Els amors de Sara i el cavaller Arnold prosperaven d'amagat de la Duquesa. Mes, vingué un dia en que la Duquesa se n'enterà. I ella, que era tan bona, sentí de bell entuvi una gran ira vers la seva nevoda, car el cavaller a qui amava duia una vida dissipada i havia no pas masses respectes entre la demés noblesa. Però cò de sentir-se irada fou només cosa de moment. Aprés, reflexionà llargament i feu venir Sara a sa presència. I la Duquesa li parlà i no pas amb brusquetat sinó amb to amable i no replant-la per lo que havia fet fins allavors sinó per lo que podia venir..... La narració la fineix la Duquesa d'Alby amb aquestes paraules:

.....el cavaller Arnold deixà d'ésser ben vist als ulls de ma nevoda aquell mateix dia. I estic segura de que, si açò esdevingué aixís, fou degut a la amabilitat amb que vareig parlar-li.....

I, per si alguna dubtés encara al llegir açò de que amb la amabilitat són poques les coses que no s'obtenen, el glosador diu:

Que parli Jeanne Bley, noble dama que fou de les primeres que caigué en mans dels revolucionaris de la França en temps de Maria Antonieta. Que parli y veuréu com diu que la seva amabilitat amb els que la havien presa sigué la sola i única causa de que s'escapés de la guillotina...

Que parli Marie Durlieu, aquella qui sabè lliurar al seu espós del càstig que li havia imposat Napoleó per un manament comés en l'exèrcit, amb la seva amabilitat.

Que parlin més d'una i més de dues maridades i sabran dir-vos, si volen ésser sincerés, com lo que no han alcançat

del seu espós amb pregs, llamentacions i amenaces ho han alcançat a força de amabilitat.

I es que la amabilitat desarma.

Siguéu amables amb tot-hom – escrivia Teresa de Jesús a Sor Encarnació Dalas, responent a una carta de aquesta última en la que es llamentava de que la gent del país on havien anat a establir una fundació no els tingués cap llei de consideració – Siguéu amables amb tot-hom, però, més que amb ningú, amb els que menys consideracions us tinguin. A força de amabilitat alcançareu que aquests sien després dels que més us apreciïn.....

I Teresa de Jesús, dames i donzelles, predicava amb l'exemple i fins els seu mateixos detractors li deien l'Alta Doctora.....

MIQUEL POAL AREGALL.

DEL TEU RIURER ⁽¹⁾

I

En ton corallí
llavi el riure esclata
com una sonata
sobre un violí.

Oh riure argentí,
melodía grata,
fúlgida cascata
del goig infantí!

Riu ben fort, germana:
branda la campana
del teu goig preat.

Oh si de ta vida
fos així esvaïda
tota malvestat!

II

Com les mans santes dels serafins
les mans, germana, són impolutes
i són esveltes i diminutes
i són tan fines com els satíns.

Són com dos lliris en eclosió;
són dues ales agermanades;
són inquietantes i enjogaçades
quan no s'uneixen per fê oració.

Saben la gracia de la carícia
i en el seus gestes no hi ha malícia.
Son com dos astres tot ideals

que resplendeixen en les altures,
demunt de totes les desventures
i més enlaire que tots els mals.

JOAN ARÚS COLOMER

(1) Del llibre Gloses femenines—Breviari de la Elegant que acaba de publicar-se.

(1) Del llibre en premsa Cançons al vent.

01273

«El Crepuscle» — Josep Clarà

(MARBRE)

MUSEU DE SANTIAGO DE CHILE

: L'ART I LA :
CARICATURA

UN PERVINDRE NEGRE

ARQUEOLOGIA

El nostre propòsit, al fer públiques algunes de les fotografies de les excavacions que venen efectuant-se en la serra de la Salut, no es altre que'l de, a la vegada que fer conèixer per aquest mitjà els diversos objectes qu'han sigut descoberts, fer una sucinta relació dels usos i formes de cadascun d'ells.

Fent història d'aquestes excavacions, qual importància s'anirà comprènent al través d'aquestes notes descriptives, constatem: el 18 de Desembre de 1912 foren començades les excavacions en la dita serra de Nostra Senyora de la Salut, avans de Sant Iscle, en terres de propietat d'en Jaume Vilà. Entre les primeres i més notables troballes fou descobert un rescinte nomenat SILO que contenia 68 «doliums», qual forma pod apreciar-se per la fotografia que's publica en aquesta plana. Aquets «doliums» estàn situats en sis línies paraleles, sobre una superfície arenosa. Les dimensions d'aquets objectes són entre 1'40 m. d'alt i 1'50 d'ample, estant fabricats amb un fang del mateix color que'l subsol en que's trobaven, indicant això la probabilitat de que fossin construïts en aquest mateix terme o en la colònia de Valrà. Algún d'ells porta gra-

vat, en xifres romanes, la seva capacitat i el nom del terrer. La superfície ocupada per dits «doliums» es de 25 metres de llarg per 10 d'ample, i el tallat vertical excavat 1'50 metres. Segons referències històriques, aquets «doliums» servien per a contenir les llegums que'ls terasans treien de les collites respectives, a fi de que, una vegada depositats en ells, poguéssin fer el repartiment segons la costum de la colònia, o bé per a que cada rústec deixés un tant per cent de la seva collita destinat a la compra dels caps que debien ésser oferts en sacrifici durant les festes que en aquell temps se celebraven.

Posem fi an aquesta lleugera notícia sobre la forma i servitut dels «doliums» descoberts en les excavacions de la Salut; i, com que en altre número publicarem el plan de les mateixes – en l'estat en que's troven actualment – indicant els llocs on foren trobats els objectes, considerem més oportú deixar per més endavant la explicació detallada de les excavacions, i allavors donar-ne a comprendre tot el valor que indubtablement tenen.

JOAN VILA.

EXCAVACIONS A LA SERRA DE LA SALUT

(CLIXÉ DE J. VILATOBÀ)

DE LES EXCAVACIONS EN EL TERME DE SANT JULIÀ D'ALTURA

El resultat que van donant les proves d'excavació en la carena de l'alterosa serra que delimita les propietats Bonvilà i Ustrell no pod ésser més falaguer per lo que's proposa l'aficionat investigador que s'ha emprès els treballs, ja que, tan bon punt començats, pogué seguidament marcar-se un quadrat d'edificació d'uns 18 metres de costat. Una de les parets està basada en tota sa llargaria sobre un sòcol de mamposteria que ressalta com un passadís i forma al mig un esperó o cos sobressortint, la significació del qual no pod per ara precisar-se. Dintre del tancat d'edificació s'han posat al descobert quatre locals d'habitació ben definits, tres d'ells d'unes dimensions iguals de 3×8 metres. L'altre, més gran, ofereix la particularitat de que el gruixut paviment està format de cinc soles de picadís (opus testaceum). De lo restant del clòs d'edificació ne resultaran 2 o 3 habitacions més i un local soterrani.

Per tots els indrets són evidents els senyals d'una devastació per l'incendi.

L'excavador, que és el nostre amic don Vicens Renóm i Costa, porta recollits, trobats a l'etzar, un pès funerari, un molí de granet i nombrosos fragments de terra sigillata, no important-li de moment la busca rutinaria d'objectes, sinó sols fixar l'extensió i distribució de lo edificat per a sotmetre-ho a l'exàmen i consulta de persona competent i seguir les orientacions que se li indiquin. A més compta, per a les experiències d'excavació, amb la confiança del culte i distinguit senyor don Ramón Solà i amb la cooperació i entusiasme de don Feliu Ustrell, ambdós afectats en ses respectives finques per les proves de referencia.

JOSEP CLARÀ

Josep Clarà. Heu's-aquí un nom que posa un xic d'inquietut en nostres esperits de sabadellencs. A l'artista que'l porta s'es encomanada la glorificació d'aquell gran compatriota que's digué Joan Sallarés i Plà. I en la nostra ciutat, a on les places assoleiades son orfes d'unes pedres homenatjadores, el veritable primer monument deu ésser un motiu d'inquietut. — ¿Com serà? — es diu la gent. I la fantasia de cada somniador ja se'l figura. I el temperament de cada artista ja se'l crea. Però en la massa de la gent la inquietut no desapareix.

Per-ço nosaltres hem volgut que'ls llegidors ne savoregin quelcom de lo que pod ésser la obra escultòrica den Clarà, destinada a la gloria d'un gran patrici sabadellenc. Per-ço oferim la reproducció d'uns marbres, que l'amabilitat de son autor ens ha procurat. En ells l'art den Clarà hi es revelat de una faisó plena i sobria. Car, com remarcarà el bon llegidor, aquestes escultures, que són batejats fins en la fredor del paper que les reproduïx, son d'una sobrietat encantadora. En Clarà cizella lo just, lo precís. Oh meravella de la precisió que tants pocs artistes saben comprendre! En Clarà crea les línies pures i amb elles revel·la tot l'esperit de l'obra creada.

Fins els ulls, que la manca de color deuria fer imprecisos, tenen una vida revel·lada per les línies que diuen clarament l'ànima del marbre.

Però, apart de les valors personals de creació, una de les coses més notables de l'obra den Clarà es l'haver contribuït a deslliurar la escultura catalana d'unes escoles artístiques endarrerides. L'escultura del Renaixement català es nodria d'una literatura, la major part de la qual no té altre valor que la de document per a l'història de la nostra renaixença. I en Clarà vingué; i amb el seu cizell prodigiós ens portà tota la llum de la Grècia dintre l'ànima catalana. A cada colp del seu braç queien les velles escultures com si fóssin ídols de polç. Car la llum mediterrània qu'ell ens duia era com aquella llum de Crist que abatia les falces deïtats.

Sigui, doncs, aquesta llum la que'ns porti en Clarà a casa nostra. Ja que li hem ofert el cor de la ciutat, que'ns el purifiqui amb les seves belles escultures. I un cop el cor purificat, l'organisme ciutadà ja anirà paulatinament depurant-se.

JOAQUIM FOLGUERA

LA EXPOSICIÓ VILA A BARCELONA

Reproduïm a continuació alguns dels judicis emesos per la Premsa barcelonina amb motiu de la exposició del distingit pintor sabadellenc, col·laborador d'ARS, en Joan Vila:

Diu «La Veu de Catalunya» en la seva Pàgina Artística:

«En el Saló Parés exposa aquesta setmana una serie de teles de paisatge i alguns interiors força ajustats el conegut pintor sabadellenc don Joan Vila.

Són impresions dels bells paisatges de la muntanya de Sant Llorenç del Munt, en els quals l'artista hi cerca els en-

VIGILIA DE FESTA MAJOR

(J. VILA)

cants de les llums diverses, resultant d'aquest treball atent del natural, obres en les quals destaca la voluntat d'un estudi atent de la natura.

Diu «El Poble Català»:

«Setze teles té presentades aquest conegut i laboriós artista sabadellenc.

«Hora de descans» dels goços, després de la cacera. Es una tela ben pensada i cuidadosament composta.

El núm. 9, molt equilibrat i millor en les entonacions de les roques granítics que en les de vegetació, un bon xic dures. El núm. 10, estudi de boires baixes, com el senyalat amb el núm. 7 molt recomenable amb tot i aquelles lleugeres aparicions de fum recargolat en forma d'espitals que desfavoreixen les boirines en certs troços.

Mereix fer-se especial menció de la tela núm. 11, on el rocam ferm i ajustat del proper terme s'uneix suaument i sense estridències amb la plácida i tranquil·la llunyania de l'horitzó, constituint la millor obra de poètica unitat de l'esmentada Exposició.

En resum: l'impresió del seu conjunt acusa un marcat progrés de les facultats pictòriques del senyor Vila, a qui felici-

practicados en la meseta de la ermita de la Salud. Vila, pues, que es una autoridad artística de Sabadell, gusta de cuando en cuando de enseñar a los aficionados de Barcelona el fruto de su labor como artista, y cuantas veces lo ha realizado ha logrado, como en el presente, recoger merecidos lauros.

Los amores del artista se circunscriben en los alrededores de su ciudad natal, y a fe que no necesita más, pues la campiña que circunda la activa Sabadell es hermosa y es elocuente ante el artista que sabe interrogarla. En la obra de Vila se advierte, sobre todo, hasta en la misma técnica, que es de hombre que conoce bien el oficio, la sinceridad que preside la actividad del artista y la frescura que respiran todas sus telas.

Diuen «Las Noticias»:

HORA DE DESCANÇ

J. VILA

tem, desitjant-li que les teles retornin a Sabadell traduïdes esplèndidament a l'idioma monetari que es mereixen.

Diu la «Vanguardia»:

«Un pintor de Sabadell, que periòdicament manda sus obras a esta ciudad, D. Juan Vila, exhibe a su vez una nutrida colección de paisajes y un interior, todos ellos pintados con desembarazo, especialmente aquéllos excelentemente impresionados del natural.»

Diu «El Diario de Barcelona»:

«Juan Vila es un culto profesor de la Escuela de Artes e Industrias de Sabadell; hijo de aquella industriosa ciudad, sostiene en medio de la febril agitación industrial el calor del Arte que tanto hizo progresar antaño la industria catalana. A él y a su hijo Antonio, distinguido artista también, se deben en primer lugar los descubrimientos de la Sabadell romana,

«De D. Juan Vila son varios paisajes y unos cuadritos de género que esta última semana ocupan el plafón central del Salón Parés y que reproducen pintorescas o fantásticas vistas de sus favoritos campos de inspiración las agrestes montañas de San Lorenzo del Munt y Montserrat. Además completan la colección asuntos relacionados con la caza y sus complementarios.

Es el señor Vila de los que pintan con amor delante del natural y procuran ajustes de color y de dibujo hasta donde llegan sus facultades, pero con sinceridad y sin ampararse en subterfugios ni argucias de mala ley. Resulta fresco de color y sencillo en la factura, logrando en el paisaje agradables armonías y efectos de luminosidad y extensión.»

ARS

TALLERES DE CONSTRUCCIONES MECÁNICAS

FUNDADOS EN EL AÑO 1863

Talleres y oficinas: GURREA, del 43 al 49

SUCESORES DE

Durán Cañameras

oooooooooooooooooooooooooooo

Amasadoras Mecánicas "LA ESPAÑOLA"

La Amasadora mecánica que construimos ha obtenido varias recompensas en diferentes Exposiciones § En todos los concursos en que han sido juzgadas en unión de otras amasadoras, según su funcionamiento han sido reconocidas las nuestras sin oposición ninguna como las mejores y más rápidas

Mezcladoras perfeccionadas para diversas industrias

Máquinas para pastas alimenticias

Amasadora con artesa reversible

LA SABATERÍA DURÀN

ÉS L'ÚNICA CASA QUE TÉ
LA REPRESENTACIÓ DEL

Calçat Americà STANDARD

HEM REBUT ELS MODELS DE TEMPORADA
DE LA ACREDITADA **CASA FLUXÀ**

ÚLTIMS MODELS EN CALÇAT PER A FOOT-BALL

Mútua General de Segurs

SOCIETAT D'ACCIDENTS
DEL TREVALL

CONCELL ADMINISTRATIU

President: Trinitat Rius i Torres. — Vis-President: Josep Mansana Terrés. — Secretari: Pere Calvet Pintó. — Vocals: Tomàs Recolons Lladó; Jaume Brutau Manent; Joan Torres Vilanova; Lluís Guarro Casas; Romà Regordosa Soldevila; Caietà Marfà Clivillés

AGENT EN AQUESTA CIUTAT **FELIU CAROL**

BALAGUER, 152 :: TELÈFON 293

Antiga Casa Moragas

911 — ROSA — 911
SABADELL

FÀBRICA DE COTILLES
DE TOTES MENES

ESPECIALITAT EN LA HETXURA RECTA

: Gran assortit amb els últims models de París :

Variat assortit en Merceria i Novetats

Bisuteria, Quincalla, Perfumeria,
Guants i Pelleteria

Puntilles de totes classes

Dipòsit de Brodats en blanc i en color

Paraigües - Vanos - Cinturons - Petaques
Cigarreres - Portamonedes

Novetats per a Senyores

EXPLÈNDIDES COL·LECCIONS

SEDERIA · LLANERIA · ALTES FANTASIES
SEMPRE NOVETATS

CASA COMPATIBLE AMB LES MÉS
: IMPORTANTS DE LA CAPITAL :

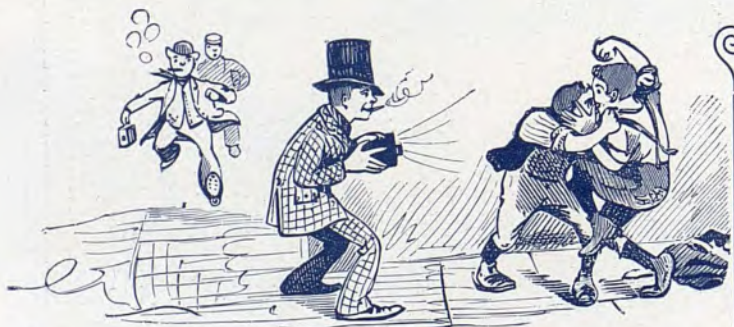

Casa Teresona

VIUDA DE J. MARTÍ

PLAÇA MAJOR, 42
i MESTRE RIUS, 113

SABADELL

ARTICLES FOTOGRÁFICS : CASA CASELLAS
: Gravina, núm. 14 : Telèfon 2220 : Barcelona :

APARELLS I OBJECTIUS DE MARCA
* AMB GRANS DESCOMPTES *

GRAN CATÀLEG
IL·LUSTRAT

Representant i dipositari exclusiu per a Sabadell

PERE ANDRÉS : Montserrat, 19

LES ARTS GRÀFIQUES JOAN COMAS

IMPRESSA : LITOGRAFIA
LLIBRES RATLLATS
MOSTRARIS : ETIQUETERIA
RELLEUS
TREBALLS DIRECTES DEL CER

RAMBLA, 81 : LACY, DEL 1 AL 55
: SABADELL :

ARS

BALLÚS

DENTISTA

Gabinete montado con todos los adelantos

TRABAJOS MODERNOS
EN ORO Y PORCELANA

□ EXTRACCIONES SIN DOLOR

RAMBLA, núm. 8

TELÉFONO núm. 163

SABADELL

LANAS, PEINADOS Y DEMÁS MATERIAS TEXTILES

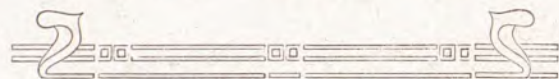
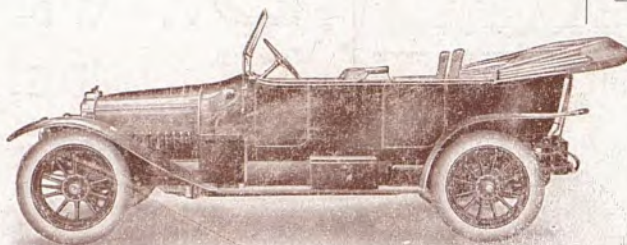
□ JUAN GORINA SANZ

FÉLIX AMAT, DEL 48 AL 60 - SABADELL

AUTOMÓVILES Y MOTOS

N. S. U.

CAMIONES Y OMNIBUS **BERNA**

M. COMERMA

CALLE DIPUTACIÓN, núm. 297

BARCELONA

Sub-Agencia en Sabadell: JUAN COMAS FAURA :: Rambla, 81

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Escocidos de los Niños.
Suavizador y curativo de la piel.
Evita las molestias del sudor en pies y
sobacos. Baño, toilette y después del
afeitado. El más bueno, mejor presen-
tado y más barato de todos.
Venta: Farmacias Droguerías y Perfumerías.
Unico agente Joaquín Fau. Mallorca 184
BARCELONA.

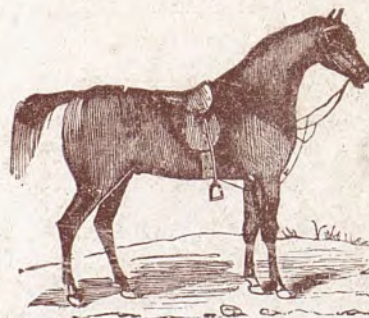

Lo que más le interese
es el anuncio del Polvo Noël

CABALLOS EXTRANJEROS DE LUJO
Y DE TIRO PESADO

COMPRA Y VENTA

□ □

MARCA FABÓ

RAMÓN JIMÉNEZ

Calle Comercial, 19

BARCELONA